

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 133/15

Møtedato: 26.11.2015

Dato: 18.11.2015

Arkivsaknr: 2015/2104

Etablering av Forskningscenter for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet

Saken gjelder:

Universitetet i Bergen (UiB) og Simula Research Laboratory (Simula) har siden 2013 samarbeidet om forskning innenfor informasjons- og kommunikasjonssikkerhet gjennom Simula@uib, med ambisjon om å bygge opp et internasjonalt ledende forskningsmiljø innen sikre IKT-infrastrukturer. Partene ønsker nå å videreføre dette samarbeidet gjennom opprettelse av et frittstående forskningscenter for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet.

Senteret foreslås opprettet som aksjeselskap eid av UiB og Simula AS med eierandeler på henholdsvis 49 prosent og 51 prosent.

Styret bes ta stilling til følgende:

- Grunnlag for opprettelse av aksjeselskap
- Forslag til vedtekter
- Forslag til aksjonæravtale

vedtak:

Universitetsstyret vedtar å etablere et nytt Forskningscenter for informasjon- og kommunikasjonssikkerhet i Bergen. Senteret opprettes som aksjeselskap eid av UiB og Simula AS med eierandeler på henholdsvis 49 prosent og 51 prosent.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

18.11.2015/Steinar Vestad

Vedlegg:

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
133/15

Møtedato:
26.11.2015

Arkivsaksnr:
2015/2104

Etablering av Forskningscenter for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet

Bakgrunn

I 2012 presenterte Norges Forskningsråd en evaluering av norske forskningsmiljøer innen IKT. Evalueringskomiteen var sammensatt av utenlandske forskere på høyt internasjonalt nivå. Et hovedfunn i evalueringen var at Norge investerer altfor lite i forskningen innen IT-sikkerhet.

UiB og Simula kom best ut av den faglige evalueringen; begge hadde to grupper med karakteren *excellent* og det var kun fem grupper i landet som fikk denne karakteren. Videre hadde både UiB og Simula faglig aktivitet som la et meget godt grunnlag for å satse langt tyngre innen IT-sikkerhet i et felles prosjekt. På dette grunnlag gikk Universitetet i Bergen (UiB) og Simulasenteret sammen om å bygge opp en forskningsgruppe innenfor informasjonssikkerhet. Forskningsgruppen, kalt Simula@UiB, springer ut fra Selmersenteret ved UiB som har vært anerkjent som den sterkeste forskningsenheten innen IKT i Norge gjennom en årrekke.

UiB og Simula har siden finansiert dette arbeidet med 5 millioner kroner per år. I tillegg har fagmiljøet hentet inn ytterligere 5 millioner kroner i årlig finansiering i form av prosjektsamarbeid med NSM, FFI og Forskningsrådet. I desember 2014 signerte UiB og Simula et tillegg til samarbeidsavtalen, hvor man ble enig om i felleskap å finansiere en EU-koordinator knyttet til Simula@UiB. En viktig årsak til tilleggsavtalen er det gjennomslaget Simula@UiB har fått så langt, med en nær dobling av aktiviteten siden oppstart.

Fra dette utgangspunktet er UiB opptatt av å videreutvikle Simula@UiB fra en høyt rangert akademisk gruppe til en gruppe som også scorer godt i forhold til industrielle anvendelser og internasjonal finansiering. For Simula passer en slik utvidelse meget godt inn i det samfunnsoppdraget Simula har fått, der internasjonale evalueringer har pekt på nasjonal ekspansjon som en viktig målsetting, og der aktiviteten i Bergen er en naturlig utvidelse av nettverksforskningen ved Simulas Robuste Nett senter.

Det er fortsatt et betydelig behov for en kraftig styrking av forskningen på IT-sikkerhet i Norge. Dette understrekes for eksempel av at Regjeringen etablerte Lysneutvalget for å vurdere vår digitale sårbarhet, og det understrekes av en rekke enkelthendelser i denne perioden som hver for seg illustrerer at samfunnet i sin helhet står overfor betydelige utfordringer innen IT-sikkerhet. Forslaget til etablering av et Sikkerhetssenter i Bergen er en direkte respons på disse elementene i Forskningsrådets IKT- evaluering og regjeringens langtidsplan for forskning.

Organisering

Sikkerhetssenteret foreslås etablert som et aksjeselskap eid 51 % av Simula og 49 % av UiB. Det tas sikte på at Justis- Kunnskaps- og Samferdselsdepartementet bidrar med en årlig grunnbevilgning på til sammen 10 mill. kroner. Samferdselsdepartementet har på dette grunnlag bekreftet et årlig tilskudd på kroner 5 mill., dersom et slikt senter opprettes.

Senteret vil søke EU, Forskningsrådet og andre kilder om ekstern finansiering på opp til 20 mill. kroner per år. Det er gode muligheter for finansiering til dette temaet fra Horizon 2020,

og tilgang til erfaringene fra Robuste Nett senterets suksess på dette området vil gi Sikkerhetssenteret et spesielt godt utgangspunkt.

I 2015 startet Forskningsrådet en ny stor satsing, IKTPLUSS, som har "Kompleksitet og robusthet", "Data og tjenester overalt" og "Et trygt informasjonssamfunn" som hovedsatsinger. Sikkerhetssenterets forskningsområder er således sentrale for IKTPLUSS.

Det er en ambisjon at Sikkerhetssenteret skal nå et driftsbilde som tilsvarer et finansieringsnivå på 30 MNOK pr. år. Dette tilsvarer da ca. 20 årsverk fordelt med anslagsvis 8 faste forsker og ingeniørårsverk, 10 Postdoc og PhD årsverk og 2 administrative årsverk pr. år. I tillegg vil senteret utdanne masterkandidater som i hovedsak vil avlegge eksamen ved UiB. De uteksaminerte master- og PhD-kandidatene vil være sentrale elementer i Sikkerhetssenterets samfunnsoppgave å styrke informasjonssikkerheten i norske IKT-systemer. Vi ser for oss at kandidatene vil kunne gå til aktører som NSM, FFI, NorCERT og de sektorvise CERT og CSIRT miljøene som nå er under oppbygging både i finans-, kraft- og ekomsektoren, i tillegg til reguleringsmyndigheter, telekomoperatører og øvrig næringsliv. Senteret vil måtte utvikle en rekrutteringsstrategi som sikrer tilgang til kvalifisert personell som er egnet for oppgaver hos de aktuelle aktørene. Dette vil i noen tilfeller kreve egnethet for sikkerhetsklarering.

I starten vil Sikkerhetssenterets ansatte være personell som allerede inngår i det eksisterende samarbeidet mellom Simula og UiB, og senteret vil da konsentrere forskningen om sikre IKT-systemer, kryptologi og informasjonsteori for nettverk. En viktig oppgave fra starten vil også være å befeste og videreutvikle samarbeidsnettverket mot det norske, men også internasjonale, aktørlandskapet og utvikle relevante forskningstema i samarbeid med disse. Slike forskningstema vil legge grunnlag for prosjektforslag overfor Forskningsrådet, EU og andre finansieringspartnere, og videreutvikle Sikkerhetssenterets kompetanse og relevans for problemstillinger av særlig betydning for norske forhold.

Tilknyttet grunnbevilgningen fra staten foreslås at Sikkerhetssenteret får utarbeidet et mandat som fastsetter de overordnede rammene for selskapet. Mandatet formuleres etter modell av mandatet til Robuste Nett senteret. Det foreslås videre at det avholdes en årlig styrings- og dialogsamtale med de relevante departementene.

Senteret skal ha en daglig leder som rapporterer til styret. Halvparten av de eksterne styremedlemmene utpekes av UiB og halvparten av Simula. I tillegg skal styret ha to representanter fra ansatte som ikke sitter i Sikkerhetssenterets ledelse. Videre utpeker senterleder et fagråd som et vitenskapelig rådgivende organ for administrasjonen og senterets forskere. Bakgrunn og kompetanse for styrets og fagrådets medlemmer bestemmes i tråd med Sikkerhetssenterets mandat og strategi.

Simula@UiB foreslås evaluert på samme måte og i samme takt som Simula, dvs. hvert femte år. Det skal umiddelbart etter stiftelse av selskapet inngås avtale mellom Simula@uib og Institutt for informatikk, som skal regulere spørsmål knyttet til infrastruktur, personale, undervisning, forskningssamarbeid, rapportering av forskningsresultater og samarbeid om nyskaping.

Universitetsdirektørens kommentarer

I Forskningsrådets evaluering av norske forskningsmiljøer innenfor IKT fra 2012 kom UiB og Simula best ut; begge hadde to grupper med karakteren *excellent* og det var kun fem grupper i landet som fikk denne karakteren. Videre hadde både UiB og Simula faglig aktivitet som la et meget godt grunnlag for å satse langt tyngre innenfor IT-sikkerhet i et felles prosjekt. På dette grunnlag gikk Universitetet i Bergen (UiB) og Simulasenteret sammen om å bygge opp en forskningsgruppe innenfor informasjonssikkerhet. Forskningsgruppen, kalt Simula@UiB, springer ut fra Selmersenteret ved UiB som har vært anerkjent som den sterkeste forskningsenheten innen IKT i Norge gjennom en årrekke.

Fra dette utgangspunktet er UiB opptatt av å videreutvikle Simula@UiB fra en høyt rangert akademisk gruppe til en gruppe som også scorer godt i forhold til industrielle anvendelser og internasjonal finansiering. For Simula passer en slik utvidelse meget godt inn i det samfunnsoppdraget Simula har fått, der internasjonale evalueringer har pekt på nasjonal ekspansjon som en viktig målsetting, og der aktiviteten i Bergen er en naturlig utvidelse av nettverksforskningen ved Simulas Robuste Nett senter.

Samarbeidet foreslås videreutviklet gjennom opprettelse av et frittstående forskningscenter. Senteret foreslås opprettet som aksjeselskap eid av UiB og Simula AS med eierandeler på henholdsvis 49 prosent og 51 prosent. Aksjekapitalen foreslås satt til kroner 400.000. I tillegg legges det til grunn at senteret tilføres grunnkapital på 10 mill. kroner årlig fra ulike departementer.

Etter universitetsledelsens oppfatning vil etableringen av et frittstående senter i form av et aksjeselskap i samarbeid med SIMULA være den beste måten å organisere videreføringen av dette arbeidet på. Innhenting av grunnbevilgning til senteret vil for eksempel neppe være mulig dersom det ikke var planlagt som et frittstående senter. Samtidig vil senterets ambisjoner om innhenting av prosjektmidler, økning i gradsproduksjon og publisering gi en solid styrking av det samlede forskningsmiljøet innenfor informasjons- og kommunikasjonssikkerhet i Bergen.

Det forutsettes videre at det innen 3 måneder etter stiftelsesdatoen utarbeides en gjensidig forpliktende samarbeidsavtale mellom det nye senteret og Institutt for informatikk ved UiB. Avtalen skal regulere spørsmål knyttet til infrastruktur, personale, undervisning, forskningssamarbeid, rapportering av forskningsresultater, IPR-rettigheter og samarbeid om nyskaping.

UiBs samarbeidsavtale med nåværende Simula@uib vil overføres til det nye senteret.

UTKAST til VEDTEKTER
FOR
Forskningssenteret for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet AS
(«Simula@UiB»)
Fastsatt 12. november 2015

§ 1

Firma

Selskapets firma er Forskningssenteret for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet AS («Simula@UiB»).

§ 2

Forretningskontor

Selskapets forretningskontor er i Bergen

§ 3

Virksomhet/formål

Selskapet er et ideelt og allmenntilgjengelig foretak. Selskapet skal ha som hovedformål å drive grunnleggende langsiktig forskning og utvikle og gi utdanningstilbud på utvalgte områder innen informasjons- og kommunikasjonssikkerhet, og gjennom dette også bidra til nyskaping og innovasjon i arbeidslivet.

Selskapet har ikke erverv til formål, og skal ikke dele ut utbytte til sine eiere.

§ 4

Aksjekapital

Selskapets aksjekapital er NOK 400 000,- fordelt på 5 000 aksjer, hver pålydende NOK 1 000. Simula Research Laboratory (Simula) skal eie 51% av aksjene, mens Universitetet i Bergen (UiB) skal eie 49% av aksjene.

§ 5

Organisasjon

Selskapet skal ha en daglig leder som utpekes av, og rapporterer til, styret.

§ 6

Styret sammensetning, valg og møter

Selskapets styre skal bestå av 6 til 10 medlemmer hvorav 2 medlemmer velges av og blant de ansatte.

Generalforsamlingen utpeker halvparten av de øvrige styremedlemmene i henhold til forslag fra Simula, og den andre halvparten i henhold til forslag fra UiB. Styrets leder velges av generalforsamlingen.

Styret er beslutningsdyktig når minst halvparten av styrets medlemmer inklusive leder er til stede. Ved avstemming som gir stemmelikhet, gjør fungerende leder stemmeutslaget.

Styret avholder møter i tråd med aksjeloven. Det skal holdes møte når styreleder, to medlemmer eller daglig leder ber om det.

§ 7

Styrets oppgaver

Forvaltningen av selskapet hører inn under styrets oppgaver. Styret har den overordnede ledelse av selskapet.

Selskapets firma tegnes av styrets leder og et annet styremedlem i fellesskap.

§ 8

Generalforsamling

Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

På ordinær generalforsamling skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjenning av årsregnskapet og årsberetning.
2. Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til daglig leder, jf. allmennaksjeloven § 6-16 a, jf. § 5-6 tredje ledd.
3. Andre saker som etter aksjeloven hører under generalforsamlingen

Generalforsamlingen kan avholdes i Bergen, Oslo, Bærum eller på Gardermoen.

§ 9

Revisjon

Generalforsamlingen velger revisor. Revisor skal påse at selskapets virksomhet er i samsvar med formål, og at virksomheten drives på en økonomisk forsvarlig måte.

§ 10

Oppløsning

Beslutning om å oppløse selskapet treffes av generalforsamlingen. Aksjelovens regler for oppløsning følges, men likevel slik at eventuelle overskytende midler etter at alle forpliktelser er dekket, ikke skal tilfalle aksjeeierne, men anvendes på en måte som er i henhold til selskapets formål.

Utkast¹ til

**Aksjonæravtale mellom Universitetet i Bergen og Simula Research Laboratory om
Forskningssenteret for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet AS
(«Simula@UiB»)**

Innhold

<u>1. SAMMENDRAG</u>	7
<u>2. OM AVTALEN</u>	7
<u>3. PARTENES FORPLIKTELSER</u>	7
<u>4. FINANSIERINGSBEHOV, OPPSTART OG ORGANISERING</u>	8
<u>5. DAGLIG LEDER OG STYRE</u>	8
<u>6. FAGLIG INNRETNING FOR SIMULA@UIB</u>	8
<u>7. KANDIDATPRODUKSJON</u>	9
<u>8. SAMARBEIDSAVTALE MELLOM SIMULA@UIB OG INSTITUTT FOR INFORMATIKK VED UIB</u>	9
<u>9. DIALOGMØTER</u>	9
<u>10. INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS (IPR)</u>	9
<u>11. ÅPENHET</u>	9

¹ Når innholdet i aksjonæravtalen er godkjent av de respektive eierne, lages det plass for signaturer.

1. Innledning

Universitetet i Bergen (UiB) og Simula Research Laboratory (Simula) er enige om å opprette et forskningssenter innenfor informasjons- og kommunikasjonssikkerhet. Senteret, «Forskningssenteret for informasjons- og kommunikasjonssikkerhet AS (Simula@UiB)» (i det videre omtalt som selskapet), skal bli et internasjonalt ledende forskningssenter innen sikre IKT-infrastrukturer.

Simula@UiB tar utgangspunkt i et etablert samarbeid mellom UiB og Simula og kommer fra gruppen for kryptografi, informasjonsteori og datasikkerhet ved Selmersenteret ved UiB.

Simula@UiB etableres som et aksjeselskap eid av UiB og Simula, med eierandeler på henholdsvis 49 prosent og 51 prosent. Simula@UiB skal ha organisasjonsmodell tilsvarende Simulas, som understøtter en styrt fagstrategi.

Simula@UiB vil samarbeide tett med det eksisterende Robuste Nett senteret ved Simula som særlig prioriterer forskning innen robusthet, kvalitet og ytelse i ekom-infrastrukturer. Sammen vil de to sentrene danne en nasjonal ressurs med internasjonalt ledende kompetanse innen «safety and security». I tillegg til selskapets akademiske formål, er målet å bygge opp under norsk operativt sikkerhetsarbeid gjennom å tilby rådgivning, samarbeid og høykompetent arbeidskraft til reguleringsmyndigheter, telekomoperatører, andre sikkerhetsaktører og næringslivet generelt.

Simula@UiB skal evalueres på samme måte og i samme takt som Simula, dvs. hvert femte år.

2. Om avtalen

Denne avtalen trer i kraft på datoen for stiftelsen av aksjeselskapet Simula@UiB.

Avtalen gjennomgås i forbindelse med evalueringer av Simula@UiB.

Avtalen kan sies opp av en av partene med ett års varsel. Avtalen opphører automatisk ved opphør av Simula@UiB, jfr. vedtektenes § 10.

3. Partenes forpliktelser

Partene vil bidra til å styrke langsiktige samarbeidsrelasjoner til problemeiere i industri og offentlig sektor. I denne sammenheng vil partene sammen bidra til å øke utdanningskapasiteten og kandidatproduksjonen innen kryptologi.

Simula forplikter seg til det følgende:

1. å nominere to medlemmer til styret for Simula@UiB; en kvinne og en mann

2. å bidra med personale og infrastruktur ved Simula som understøtter Simula@UiBs aktiviteter
3. å utvise fleksibilitet ved å la eksisterende personale bidra i samarbeidet
4. å finansiere kjøp av 51 prosent av aksjene i Simula@UiB
5. å videreføre forpliktelsene som følger av samarbeidsavtalen mellom Simula Research Laboratory og Universitetet i Bergen, ut 2017.²

UiB forplikter seg til det følgende:

1. å nominere to medlemmer til styret for Simula@UiB, en kvinne og en mann
2. å legge til rette for at Simula@UiB får hensiktsmessige lokaler i Bergen
3. å utvise fleksibilitet ved å la eksisterende personale bidra i samarbeidet
4. å være gradsgivende institusjon for Master- og PhD-studenter i samarbeidet
5. å finansiere kjøp av 49 prosent av aksjene i Simula@UiB
6. å videreføre forpliktelsene som følger av samarbeidsavtalen mellom Simula Research Laboratory og Universitetet i Bergen, ut 2017.²

4. Finansieringsbehov, oppstart og organisering

Selskapet etableres som et aksjeselskap eid 51% av Simula og 49% av UiB. Staten ved Justisdepartementet (JD), Kunnskapsdepartementet (KD) og Samferdselsdepartementet (SD) har blitt bedt om å finansiere Simula@UiB med en grunnbevilgning på NOK 10 millioner pr. år, hvorav SD har gitt tilsagn om NOK 5 millioner fra 2016³.

Senteret har målsetting på sikt om å innhente ekstern finansiering fra EU, Forskningsrådet og andre kilder på omtrent det dobbelte av grunnbevilgningen Simula@UiB har. Med et driftsbilde som tilsvare et finansieringsnivå på 30 MNOK pr. år, vil dette tilsvare ca. 20 årsverk fordelt med anslagsvis 8 faste forsker og ingeniørårsverk, 10 Postdoc og PhD årsverk og 2 administrative årsverk per år.

5. Selskapets ledelse

Senteret skal ha en daglig leder som rapporterer til styret. På generalforsamlingen utpekes halvparten av de eksterne styremedlemmene i henhold til forslag fra UiB og halvparten i henhold til forslag fra Simula (jfr. vedtektenes paragraf 6). I tillegg skal styret ha to representanter fra de ansatte.

Daglig leder kan utpeke et fagråd som et vitenskapelig rådgivende organ for administrasjonen og senterets forskere dersom et slikt behov identifiseres. Bakgrunn og kompetanse for styrets og fagrådets medlemmer bestemmes i tråd med selskapets mandat og strategi.

6. Faglig innretning for Simula@UiB

De temaene selskapet vil prioritere innledningsvis tar utgangspunkt i følgende observerte samfunnsutfordringer:

² I tråd med avtale signert 16. februar 2013 og addendum til avtalen av 16. februar 2013, signert 12. desember 2014.

³ Det har også vært dialog med andre departementer, herunder Forsvarsdepartementet og Statsministerens kontor.

- Senere tids hendelser demonstrerer med stor tydelighet at samfunnets evne til hemmelighold er utfordret.
- Økte krav til kapasitet og funksjonalitet, og dermed økende kompleksitet i digitale systemer, er vesentlige kilder til sviktende sikkerhet.
- Lekkasje og tap av digitalisert informasjon fra kommunikasjons- og lagringsløsninger er et stort samfunnsproblem.

Fra starten av Simula@UiB vil dermed kryptologi, informasjonsteori og datasikkerhet i sikre og robuste infrastrukturer være sentrale satsingsområder.

7. Kandidatproduksjon

Det er et mål for Simula@UiB å bidra til økning av kandidatproduksjonen innenfor sikkerhet både på master- og PhD-nivå.

8. Samarbeidsavtale mellom Simula@Uib og Institutt for informatikk ved UiB

Det skal snarest og senest innen 3 måneder fra stiftelsesdatoen utarbeides en gjensidig forpliktende avtale mellom Simula@UiB og Institutt for informatikk, UiB. Avtalen skal omtale infrastruktur, personale, undervisning, forskningssamarbeid, rapportering av forskningsresultater og samarbeid om nyskaping.

Avtalen kan kreves forhandlet med ett års varsel, men skal fornyes i takt med fagevalueringene som gjennomføres hvert femte år.

9. Dialogmøter

Det skal gjennomføres årlig dialogmøte mellom Simula@UiB og eierne.

Simula@UiB skal være representert ved styrets leder og daglig leder, men kan også la resten av styret delta. UiB og Simula skal være representert fra ledelsesnivå i organisasjonen. Fra UiB deltar også dekan ved MN-fakultetet og instituttleder ved Institutt for informatikk.

10. Intellectual Property Rights (IPR)

Simula@UiB eier sine egne forskningsresultater og kan kommersialisere disse.

11. Åpenhet

Så langt praktisk mulig skal arbeidet i Simula@UiB være offentlig og tilgjengelig for offentligheten.

18.11.2015/Steinar Vestad